

PRAVO NA PRISTUP PRAVDI

Mirna Delalić, advokat

Šta je pravo na pravni lijek?

- Subjektivno javno pravo stranaka i drugih sudionika u postupku da zatraže (u pravilu) od organa višeg stepena da preispita odluku koju je donio organ određenog (nižeg) stepena.

(Pravni Leksikon, *Bačić i dr.*, Leksikografski zavod
Miroslav Krleža, Zagreb, 2007., str. 1223)

Pravo na pristup pravdi prema Arhuskoj konvenciji

„Svaka Potpisnica, u okviru svog nacionalnog prava, osigurava da svako lice koje smatra da je njegov zahtjev za dostavu informacija u skladu s članom 4. ignoriran, neosnovano odbijen, u cjelini ili djelimično, na njega dat neadekvatan odgovor, ili inače nije obrađen u skladu sa odredbama tog člana, ima pristup postupku revizije pred sudom ili drugim neovisnim i nepristranim organom ustanovljenim po zakonu.“

(Arhuska konvencija, član 9., stav 1., tačka 1)

Ko ima „*pristup pravdi*“ prema članu 9., stav 1. Arhuske konvencije?

- Svako lice koje smatra da je povrijeđeno njegovo pravo u skladu sa članom 4. Arhuske konvencije.

Kada?

- Zahtjev za dostavu informacija:
  - ignoriran;
  - neosnovano odbijen, u cjelini ili djelimično;
  - na njega je dat neadekvatan odgovor;
  - nije obrađen u skladu sa odredbama člana 4. Arhuske konvencije

Kome?

- Sud;
- drugi neovisni i nepristrani organ ustanovljen zakonom.

Sudski postupak

- Ekspeditivan
- Zakonom ustanovljen
- Besplatan / jeftin

Vansudski postupak

- Ponovljeno razmatranje od strane javnog organa vlasti ili
- Revizija od strane neovisnog i nepristranog organa

Obaveznost odluka

- Konačne odluke obavezne za javni organ koji čuva informacije;
- Obavezna pismenost (barem tamo gdje se pristup informacijama odbija)

Pravo na pristup pravdi prema Arhuskoj konvenciji

„Svaka Potpisnica, u okviru svog nacionalnog prava, osigurava da zainteresirani pripadnici javnosti koji

a) imaju dovoljno interesa,

ili , alternativno,

b) tvrde da je došlo do ugrožavanja prava, tamo gdje se po zakonu o upravnom postupku od Potpisnice to traži kao preduslov,

Imaju pristupa proceduri revizije pred sudom i / ili drugim neovisnim i nepristranim organom ustanovljenim zakonom, u cilju pobijanja materijalne i proceduralne zakonitosti bilo koje odluke, činjenja ili propusta podložnog odredbama člana 6., te kada je tako predviđeno po nacionalnom zakonu i bez obzira na paragraf 3. u donjem tekstu, drugim relevantnim odredbama ove Konvencije.”

Ko ima „*pristup pravdi*“ prema članu 9., stav 2. Arhuske konvencije?

- Pripadnici javnosti koji:
  - imaju dovoljno interesa ili
  - tvrde da je došlo do ugrožavanja prava (gdje je to preduslov).

Šta predstavlja dovoljan interes i ugrožavanje prava?

- Utvrđuje se u skladu sa zahtjevima nacionalnog prava i u skladu sa ciljevima davanja zainteresiranoj javnosti širokog pristupa pravdi;
- Interes nevladinih organizacija iz člana 2., stav 5. Arhuske konvencije smatra se dovoljnim.

„Javnost koje se predmet tiče’ označava javnost koja je pod utjecajem ili će vjerovatno biti pod utjecajem, ili ima interesa u, odlučivanju po pitanju okoliša; u svrhu ove definicije, nevladine organizacije koje promoviraju zaštitu okoliša i ispunjavanje eventualnih zahtjeva po nacionalnom zakonu smatrati će se da imaju interes.“

(Arhuska konvencija, član 2., stav 5.)

Kada?

- Pri pobijanju materijalne i proceduralne zakonitosti:
  - bilo koje odluke, činjenja ili propusta podložnog odredbama člana 6;
  - bilo koje odluke, činjenja ili propusta podložnog drugim odredbama Arhuske konvencije (kada je to predviđeno po nacionalnom zakonu)

Kome?

- Sud;
- drugi neovisni i nepristrani organ ustanovljen zakonom.

„Odredbama ovog paragrafa 2. ne isključuje se mogućnost preliminarne procedure revizije pred upravnim organom vlasti, i ne ugrožava se zahtjev iscrpljivanja procedura upravne revizije prije pristupanja procedurama sudske revizije, tamo gdje takav zahtjev postoji po nacionalnom zakonu“

(Arhuska konvencija, član 9., stav 2., tačka 4.)

Pravo na pristup pravdi prema Arhuskoj konvenciji

„Pored i bez obzira na procedure revizije iz paragrafa 1. i 2. u gornjem tekstu, svaka Potpisnica osigurava da, tamo gdje pripadnici javnosti ispunjavaju kriterije eventualno postavljene po njenom nacionalnom pravu, oni imaju pristupa upravnim ili sudskim procedurama za pobijanje činjenja i propusta privatnih lica i javnih organa vlasti koji se protive odredbama njenog nacionalnog prava koje se odnosi na okoliš.“

(Arhuska konvencija, član 9., stav 3.)

Ko ima „*pristup pravdi*“ prema članu 9., stav 3. Arhuske konvencije?

- Pripadnici javnosti (uz ispunjavanje kriterija nacionalnog prava)

Kada?

- Pri pobijanju činjenja i propusta privatnih lica i javnih organa vlasti koji se protive odredbama nacionalnog prava koje se odnosi na okoliš / životnu sredinu

Kome?

- Sud;
- Upravni organi.

Pravo na pristup pravdi prema Arhuskoj konvenciji

„Pored i bez obzira na paragraf 1. u gornjem tekstu, postupcima iz paragrafa 1, 2. i 3. iz gornjeg teksta osiguravaju se adekvatni i učinkoviti pravni lijekovi, uključujući i privremene mjere po potrebi, i moraju biti pravične, pravedne, blagovremene i ne smiju se ograničavati visinom naknada. Odluke u sklopu ovog člana će se donositi ili bilježiti u pismenoj formi. Odluke sudova, te kad je god to moguće i drugih tijela, moraju biti pristupačne javnosti.

(Arhuska konvencija, član 9., stav 4.)

Pravo na pristup pravdi prema Arhuskoj konvenciji

„U cilju unapređenja učinkovitosti ovog plana, svaka Potpisnica osigurava dostavu javnosti informacija o pristupu procedurama upravne i sudske revizije, i razmatra mogućnost ustanovljenja odgovarajućih mehanizama pomoći u cilju uklanjanja ili smanjivanja finansijskih i drugih prepreka pristupa pravdi.“

(Arhuska konvencija, član 9., stav 5.)

„U okviru nacionalnog prava“

- Ustavi (BiH / FBiH / RS) i Statut BD
- Međunarodni sporazumi
(EKLJP; MPPGP; Opća Deklaracija UN i dr.)
- Zakoni o upravnom postupku (BiH; FBiH; RS; BD)
- Zakoni o upravnim sporovima (BiH; FBiH; RS; BD)
- Zakoni o slobodi pristupa informacijama (BiH; FBiH; RS)
- Zakoni o zaštiti okoliša / životne sredine (FBiH; RS; BD)

Koji su (relevantni) pravni lijekovi u BiH?

Koji su (relevantni) pravni lijekovi u BiH?

Koji su (relevantni) pravni lijekovi u BiH?

Primjer žalbe u upravnom postupku

Naziv organa

Adresa

_____(Žalitelj)_____, u skladu sa članom Zakona o upravnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: ZoUP FBiH), protiv akta _____(naziv organa)_____, broj: _____od _____godine, u zakonom određenom roku, podnosi sljedeću

ŽALBU

_____
_____. (Kratak opis činjeničnog stanja)
_____
_____. (Kratak opis povrede do koje je došlo – zašto akt nadležnog organa treba ukinuti / izmijeniti...)

Postupajući na ovaj način _____(organ)_____ je počinio povredu _____(materijalnog propisa / pravila postupka / pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje / došlo do nepravilnosti koja rješenje čini ništavim)_____.

Imajući u vidu sve prethodno navedeno, žalitelj stavlja sljedeći:

Prijedlog

da prvostepeni organ nađe da je žalba osnovana i riješi stvar na način što će _____, odnosno da drugostepeni organ usvojij žalbu i utvrdi _____, odnosno da sam riješi stvar na način što će _____, odnosno da poništi pobijani akt i sam riješi stvar.

Mjesto i datum

_____
Žalitelj

Hvala na pažnji!

Mirna Delalić, advokat